

Programi v: Mirëqeverisja dhe shteti i së drejtës

Bazuar në paraqitjen konceptuale të mirëqeverisjes dhe shtetit të së drejtës si edhe në sintoni të plotë me shtyllën korporative dhe administrative të veprimtarisë së tij, Universiteti Barleti ka në objektivat e tij promovimin e një programi në fushën e mirëqeverisjes dhe shtetit të së drejtës. Ky program duke u mbështetur në praktikën më të mira europiane dhe ndërkombëtare do të jetë një kontribut i vyer për qeverisjen dhe shoqërinë shqiptare në tërësi, sidomos në kushtet e marrjes së statutit të vendit kandidat për në BE.

Programi i Mirëqeverisjes dhe Shtetit të së Drejtës në Uniba përfshin kërkime e studime mbi transformimin politik dhe shoqëror të Shqipërisë.

Hyrje

Qeverisja e mirë dhe shteti i së drejtës janë parakushte thelbësore për paqen dhe stabilitetin, pa të cilat shoqëritë nuk mund të funksionojnë. Angazhimi për transparencë dhe përgjegjshmëri të qenësishme në qeverisjen e mirë promovon sundimin e ligjit mbi korrupsionin.

Qeverisja e mirë është gjithashtu një atribut thelbësor i një ndërmarrje biznesi fitimprurëse, të qëndrueshme dhe e përgjegjshme. Biznesi ka nevojë për stabilitetin dhe parashikueshmërinë e qeverisjes së mirë për të hedhur rrënjët dhe lulëzuar, duke stimuluar rritjen dhe mundësitë ekonomike për të tjerët.

Përkufizimi i mirë qeverisjes dhe shtetit të së drejtës:

Qeverisja e mirë fillon nga njohja që kombi, institucioni ose ndërmarrja drejtohet për të mirën e të tjerëve, me një detyrim përgjegjësie. Udhëheqësve u është besuar autoriteti që të menaxhojnë në mënyrë që të japin përfitime për qytetarët e tyre, por ata në të njëjtën kohë duhet të kenë guximin, përlësinë dhe vetë-kontrollin për të vendosur kontrole mbi autoritetin e tyre.

Me pak fjalë, qeveritë duhet të “mishërohen” duke bërë politika parashikuese, të hapura dhe gjithëpërfshirëse; një burokraci e përvetësuar me një etos profesional; një krah ekzekutiv i qeverisë përgjegjës për veprimet e tij; dhe një shoqëri e fortë civile që merr pjesë në punët publike; dhe të gjithë sillen nën sundimin e ligjit."

Kombet e Bashkuara e përkufizojnë shtetin e së drejtës si: "një parim të qeverisjes në të cilin të gjithë personat, institucionet dhe entitetet, publike dhe private, përfshirë vetë shtetin, janë përgjegjës ndaj ligjeve që shpallen publikisht, zbatohen në mënyrë të barabartë dhe gjykohen në mënyrë të pavarur, dhe të cilat janë në përputhje me normat dhe standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Kërkohen, gjithashtu, masa për të siguruar respektimin e parimeve të epërsisë së ligjit, barazisë para ligjit, përgjegjshmërisë ndaj ligjit, drejtësisë në zbatimin e ligjit, ndarjen e pushteteve, pjesëmarrjen në vendimmarrje, sigurinë juridike, shmangien të arbitraritetit dhe transparencës procedurale dhe ligjore. "

Raporti i Zhvillimit Botëror [1] kohë më parë identifikoi 3 elementët kryesore të qeverisjes së mirë:

1. Rregullat dhe kufizimet e brendshme (përfshirë sistemin e kontabilitetit dhe auditimit të brendshëm, pavarësinë e gjyqësorit dhe bankës qendrore, rregullat e shërbimit civil dhe buxhetimin);
2. "Zëri" dhe partneriteti (përfshirë mekanizmat për diskutimin publik të ligjeve të propozuara dhe mundësimin e partneriteteve midis aktorëve të ndryshëm në shoqëri);
3. Konkurrenca (përfshirë ofrimin e shërbimeve konkurruese sociale dhe pjesëmarrjen private në infrastrukturë).

Këto attribute të qeverisjes së mirë pasqyrohen përfundimisht në shkallën në të cilën siguria dhe prosperiteti i individëve po shërben mirë nga qeveritë e tyre. Në minimum, qeverisja e mirë me përgjegjshmëri dhe transparencë është një themel për paqen dhe stabilitetin, pa të cilin nuk mund të arrihen qëllimet më të mëdha të shoqërive. Në të vërtetë, sepse shërbimet publike (siç janë shëndetësia, transporti dhe arsimi) përbëjnë pjesën më të madhe ekonomike të një vendi aktiviteti, ofrimi i efektshëm i shërbimit publik është i lidhur integralisht me rritjen ekonomike.

Indikatorët që masin përparimin në mirëqeverisje:

Gjashtë janë indikatorët [2] të cilët vlerësojnë progresin e mirë qeverisjes:

1. Zëri dhe Përgjegjësia - perceptimi për shkallën në të cilën qytetarët e një vendi janë në gjendje të marrin pjesë në zgjedhjen e qeverisë së tyre, si dhe lirinë e shprehjes, lirinë e organizimit dhe një media të lirë.
2. Stabiliteti politik dhe mungesa e dhunës – perceptimi i gjasave që qeveria do të destabilizohet ose rrëzohet me mjete antikushtetuese ose të dhunshme, duke përfshirë dhunën e motivuar politikisht dhe terrorizmin.
3. Efektiviteti qeveritar - kapja e perceptimeve për cilësinë e shërbimeve publike, cilësia e shërbimit civil dhe shkalla e pavarësisë së tij nga presionet politike, cilësia e formulimit dhe zbatimit të politikave, si dhe besueshmëria e angazhimit të qeverisë ndaj politikave të tilla.
4. Cilësia Rregullatore – perceptimi i aftësisë së qeverisë për të formuluar dhe zbatuar politika dhe rregulla të shëndosha që lejojnë dhe promovojnë zhvillimin e sektorit privat.
5. Sundimi i Ligjit - perceptimi për shkallën në të cilën agjentët kanë besim dhe respektim të rregullave të shoqërisë, dhe në veçanti cilësinë e zbatimit të kontratës, të drejtat e pronës, policinë dhe gjykatat, si dhe gjasat e krimit dhe dhunës.
6. Kontrolli i korrupsionit - perceptimi për masën në të cilën ushtrohet pushteti publik për përfitime private, përfshirë format e vogla dhe të mëdha të korrupsionit, si dhe "kapjen" e shtetit nga elitat dhe interesat private.

Rëndësia e një programi në mirëqeverisje dhe shtet të së drejtës:

Bazuar në këtë paraqitje konceptuale të mirëqeverisjes dhe shtetit të së drejtës si edhe në sintoni të plotë me shtyllën e katërt (Shtylla Korporative dhe Administrative) të veprimtarisë së tij, Universiteti Barleti ka vendosur si objektiv të tij promovimin e një programi në fushën e mirëqeverisjes dhe shtetit të së drejtës.

Ky program duke u mbështetur në praktikat më të mira europiane dhe ndërkombëtare do të jetë një kontribut i vyer për qeverinë dhe shoqërinë shqiptare në tërësi, sidomos tani në kushtet e marrjes së statutit të vendit kandidat për në BE.

Programi i Mirëqeverisjes dhe Shtetit të së Drejtës në Uniba përfshin kërkime e studime mbi transformimin politik dhe shoqëror të Shqipërisë.

Mirëqeverisja kërkon një strategji të integruar, afatgjatë të ndërtuar mbi bashkëpunimin midis qeverisë dhe qytetarëve. Kjo strategji përfshin si pjesëmarrje ashtu edhe institucione. Sundimi i ligjit, përgjegjshmëria dhe transparenca janë çështje teknike dhe ligjore në disa nivele, por gjithashtu interaktive për të prodhuar qeveri që është e ligjshme, efektive dhe e mbështetur gjerësisht nga qytetarët, si dhe një shoqëri civile që është e fortë, e hapur dhe e aftë për të luajtur një rol pozitiv në politikë dhe qeveri. Ky program synon të shqyrtojë qëllimet për qeverisje më të mirë, sfidat kryesore me të cilat përballen përpjekjet për reforma, shembuj të përpjekjeve të suksesshme të qeverisjes së mirë dhe hapat e veprimit për përmirësimin e pjesëmarrjes dhe institucioneve.

Qëllimet e identifikuara të këtij programi janë:

1. Institucionet dhe politikat legjitime, efektive, përgjegjëse;
2. Proceset dhe rezultatet e kuptueshme;
3. Transparenca;
4. Nxitjet për të mbajtur qeverisjen e mire;
5. Përgjegjësia vertikale;
6. Përgjegjësia horizontale.

Ky program në kuadër të Universitetit Aplikativ dhe Sipërmarrës dhe si një *spin off* i krijuar nga Universiteti, do të aplikohet nëpërmjet ofrimit të ekspertizës profesionale si edhe dhënies së ndihmës ligjore në kontekste individuale edhe kolektive. Partneriteti për këtë program do të realizohet sipas modelit 4 dimensional të bashkërendimit midis: Akademisë (*spin off*); studentëve dhe komuniteti; ekspertëve dhe profesionistëve të fushës; si edhe institucioneve Publike dhe Private.

Ky program studimi do të gjejë zbatim me anë të konsulencave; zhvillimit të kapaciteteve si edhe organizimit të konferencave dhe trajnimeve; si edhe u drejtohet qytetarëve shqiptarë në Shqipëri dhe jashtë saj, institucioneve dhe shkollave publike si edhe kategorive të cënueshme dhe vulnerabël.

Linjat e veprimit të programit dhe fjalë kyçe:

Përgjegjësia për Krimet e Rënda

Kërkon të mbështesë iniciativat që i përgjigjen situatave të shkeljeve të vazhdueshme të të drejtave të njeriut dhe shkeljeve të ligjit ndërkombëtar humanitar.

Mbrojtja e të drejtave të njeriut

Synon të ruajë hapësirën e partnerëve të shoqërisë civile që bëjnë punën e të drejtave të njeriut dhe të mbrojnë vlerat dhe idealet e një shoqërie të hapur.

Qeverisja e sektorit të sigurisë

Kërkon të përmirësojë përgjegjshmërinë në sektorin e sigurisë. Qasja bazohet në besimin se qeverisja e përgjegjshme dhe mirëqeverisja është e mundur vetëm nëse reformat e sektorit të sigurisë përqendrohen në siguri dhe të drejta me theks të fortë në sigurinë njerëzore.

Zgjedhjet

Kjo do të jetë përmes mbështetjes për përpjekjet drejt proceseve të përgjegjshme zgjedhore, transparencës në financimin e zgjedhjeve, ndërtimin e solidaritetit të qytetarëve për të kërkuar rezultate të besueshme zgjedhore dhe avokimin për ngritjen e standardeve të legjitimitetit në proceset zgjedhore në rajon.

Anti-Korrupsioni

Kërkon të mbështesë ndërtimin e një lëvizjeje të gjerë dhe pluraliste të qytetarëve, shoqërisë civile, mediave, akademisë, profesionistëve, sektorit privat dhe agjencive qeveritare për të kërkuar përgjegjësi për korrupsionin dhe menaxhimin e kotë të burimeve publike.

Së fundi me anë të këtij programi Uniba dhe Grupi Barleti bazuar edhe në strategjitë dhe politikat qeveritare kushtuar sektorëve prioritarë të zhvillimit me qëllim fuqizimit të mirëqeverisjes dhe shtetit të së drejtës do të realizojë një larmishëmri aktiviteteve si: Hartimi i një portali të ri ligjor / Ndërtim Kapacitetesh / Konsulencë / Praktikë për Studentët / Kurrikula dhe Udhëzime / Konferenca / Kërkime dhe studime.

Reference

[1] <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2020/brief/world-development-report-2020-data>

[2] Governance Indicators: Approaches, Progress, Promise; Edited by Helmut K. Anheier, Matthias Haber, and Mark A. Kayser. Published by Oxford University Press, Oxford, 2018